



## Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ  
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial  
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով  
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

**Share** — copy and redistribute the material in any medium or format

**Adapt** — remix, transform, and build upon the material

1078

208.21

U-96

1890



Հմեր հայկազոց

ՀԱՅԿԱՅԱՆ

ՄԱՐՏ Ի

ՄԱՐՏ Ի

208.21  
U-96

2010

20 01

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Ս Ի Ն Օ Պ Ի

ՍՐԲՈՑ ԷԶՄԻԱԾՆԻ

200 <sup>ա. ք.</sup>  
386 - ՍՈ

208.21  
Ս-96

20008-59

(1004 / 19335)

Ե. ԲԱՐՈՉ

ՃԱՄԱԽԻՈՑ ԵՆՈՂ ԵՑՈՒՄ



ԲՆՈՒՆԲՅՈՒԱԾ ՍՐԲՈՑ ԱՆԵՏԱՐԱՆԻ ՈՐ ԸՍՏ  
ԴՈՒԿԱՍՈՒ ԳՂ. Ե. 1-35

1. Եւ իբրև կատարեաց զամենայն բանս իւր ի լսելիս ժողովրդեանն եմնուս ի կախառնաւում: 2. Հարիւրապետի ուրումն ծառայ՝ չարացար հիւանդացեալ, մերձ էր ի վախճանել, որ էր նմա պատուական: 3 իբրև լուաւ զՅիսուսէ, աւարեաց զժերսն ի Հրէից, աղաչել զնա. զի եկեսցէ ապրեցուցէ զժառայն նորա: 4. Եւ նոքա եկեալ առ Յիսուս, աղաչէին զնա ստէպ, և ասէին. թէ արժանի է, որում՝ ըզնորհս զայս առնես: 5. Չի սիրէ զաղգս մեր, և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ: 6. Եւ Յիսուս գնաց ընդ նոսա: Իբրև ոչինչ կարի հեռի էր ի ամսէն, յլեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ, Տէ՛ր, մի ինչ աշխատ լինիր. զի չեմ բաւական՝ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես: 7. Վասնորոյ և ոչ զանձն համարեցայ

200

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

7/II-1922

Ե. ԲԱՐՈՉ

ՍՅԱՄԵՆԱՅԻՆ ԱՂՎԱՍ

36679ա.հ.

արժանի առ քեզ գալոյ. այլ՝ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկս իմ. 8. Քանզի և ես այր մի եմ՝ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինն զինուորս. և ասեմ՝ ամա. երթ, և երթայ. և այլում՝ թէ Ե՛կ և գայ. և ծառայի իմում՝ թէ Արա՛ս գայս, և առնէ: 9. Եւ իբրև լուաւ զայս Յիսուս, զարմացաւ. դարձաւ առ ժողովուրդն՝ որ երթային զհետ նորա, և ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ. թէ և ոչ յարայէի այսչափ հաւատս գաի: 10. Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ի սուն, և գտին զծառայն հիւանդ բժշկեալ:

«11. Եւ եղև ի վաղիւն երթայր ի քաղաք մի, որում անուն էր Նային. երթային ընդ նմա և աշակերտքն նորա, և ժողովուրդ բազում: 12. Իբրև մերձ եղև ի դուռն քաղաքին, և սհա ելանէր մեռեալ մի, որդի միամօր մօր իւրոյ, և նա էր այրի. և ժողովուրդ քաղաքին էր ընդ նմա: 13. Իբրև ետես զնա Տէր, գթացաւ ի ն: և ասէ Մի լար: 14. Եւ մատուցեալ մերձեցաւ ի դագաղսն. և որ բարձեալն տանէին՝ զտեղի առին. և ասէ. Պատանի դու, քեզ ասեմ. արի:

15. Կանգնեցաւ, նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել. և ետ զնա ցմայր իւր: 16. Եւ ահ կարնաւ զամենեսին, և լիաւաւոր առնէին զԱստուած, և ասէին. թէ Մարգարէ ոմն մեծ յարուցեալ է ի միջի մերում. և թէ Այց արար Աստուած՝ ժողովրդեան իւրում՝ ի բարութիւն: 17. Եւ ել զրոյցս այս ընդ ամենայն հրէաստան վասն նորա, և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին:

«18. Եւ պատմեցին Յովհաննու աշակերտքն իւր վասն ամենայնի այսորիկ: 19. Եւ կոչեաց առ ինքն երկու ոմանս յաշակերտաց իւրոյ Յովհաննէս, առաքեաց առ տէր, և ասէ. Գնու ես, որ գալոյն ես, եթէ այլում՝ ակն կալցուք: 20. Եւ եկեալ առ նա արքն, ասեն. Յովհաննէս մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ, և ասէ. Գնու ես, որ գալոյն ես, եթէ այլում՝ ակն կալցուք: 21. Եւ ինմին ժամու բժշկեաց զբազումս ի հիւանդութեանց, և ի հարուածոց, և ի յայտոց չարաց և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել: 22. Պատասխանի ետ նոցա, և ասէ. երթայր, պատմեցէք Յովհաննու՝ զոր տեսէքդ և

և լուայք՝ զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին: 23. Եւ երանի իցէ, որ ոչ գայթակղիցի յիս: 24. Եւ իբրև գնացին հրեշտակքն Յովհաննու, սկսաւ խօսել ընդ ժողովուրդսն վասն Յովհաննու: Չինչ ելէք յանապատն տեսանել. եղէ՞գն շարժուն ի հողմոյ: 25. Այլ զինչ ելէք տեսանել, այր ի հանդերձս փափկութեան զարգարեալ. ահաւանիկ որ ի հանդերձս երևելիս և ի փափկութեան են՝ յարքունիս են: 26. Այլ զինչ ելէք տեսանել, մարգարէ՞. Այո՛ ասեմ՝ ձեզ. առաւել ևս քան զմարգարէ: 27. Չի սա է, վասն որոյ գրեալն է, թէ Ահա առաքեմ՝ զհրեշտակ իմ՝ առաջի քո, որ յարգարեսցէ զձանապարհ քո առաջի քո: 28. Ամէն ասեմ՝ ձեզ. մեծ ի ծնունդս կանանց մարգարէ՛, քան զՅովհաննէս ոչ որ է. բայց փոքրիկն յարքայութեան Աստուծոյ մեծ է քան զնա: 29. Եւ ամենայն ժողովուրդն իբրև լուան և մաքսաւորքն, արդարացուցին զԱստուած. զի մկրտեցան ի մկրտութիւնն Յովհաննու: 30. Իսկ փարիսեցիքն և օրինականքն ըզ-

խորհուրդն Աստուծոյ անարգեցին յանձինս իւրեանց. զի ոչ մկրտեցան ի նմանէ: 31. Արդ, ո՞ւմ նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս այսորիկ, և ո՞ւմ իցեն նմանողք: 32. Նման են մանկաւոյ, որ ի հրապարակս նստիցին, կարգայցեն զմիմեանս, և ասիցեն. փոյս հարաք ձեզ, և ոչ կարաւեցէք, ոչբացաք, և ոչ լացէք: 33. Եկն Յովհաննէս մկրտիչ, ոչ ուսէր և ոչ ըմպէր, և ասէիք. Դե գոյ ի նմա: 34. Եկն որդի մարդոյ, ուսէ և ըմպէ, և ասէք. Ահա այր կերող և արբեցող, բարեկամ՝ մաքսաւորաց և մեղաւորաց 35. Եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդուց իւրոց:

Սուրբ Աւետարանի այս ընթերցուածն՝ նախորդ տետրումն զետեղուած ընթերցուածի շարայարութիւնն է: Նախորդ ընթերցուածն էր լեռան վերայ խօսած բարոյականն, զոր վերջացոյց Փրկիչն՝ նմանեցնելով, թէ իւր այն խօսքերն լտղներն եթէ կատարեն, կնմանին այն իմաստունին, որ երբ տուն շինէ, հիմքը քարի վերայ կդնէ. որն որ հեղեղներուն հարուածէն չչարժիր, և յաւիտեան կանգուն կմնայ: Իսկ որոնք որ կլսեն այն խօսքերն, և չեն կատարեր, նոքա կնմանին այն յիմարին, որ երբ տուն

չինէ, հիմքն հողի վերայ կգնէ. և զոր հեղեղներն կկործանեն, կտանեն, որոյ ոչ մի մնացորդը չմնար: Քրիստոնեայքս՝ որ Փրկչին Քրիստոսի վարդապետութիւնէն ուսած, և նորա արքայութեան հասնել կփափագենք, աւելի փոյթ պիտի ունենանք այն բարոյական օրինաց՝ որոյ արդարութիւնն կառաւելու մոլորական օրինաց արդարութիւնէն: Մոլորսի օրինաց արդարութիւնը կգատէր և կպատժէր անօրէնն և չարագործն՝ նորա գործած չարիքն իրեն դարձունելով, այսինքն՝ աչք հանողին աչքը կհամէր. և ահուայ կտորոզին՝ ահուան կկտորէր. որով կուսուցանէր, որ այլ ևս չար չգործին իրենց ընկերին: Իսկ Փրկչը՝ կուսուցանէր. «Կրին հալուսի՛ չար չգործել, այլ շնորհել: Միայն ուսուցանելով՝ թէ չարագործներէն վրէժ պիտի խնդրէ ինքն Աստուած, եթէ նորա չարագործին իրենց չարիքէն: Այս շնորհաց բարոյականն համառօտեց Փրկիչն մի խօսքում, «ինչ որ կկամենայք, որ ուրիշներն անեն ձեզ, նոյնպէս արէք և գուր ուրիշներուն»: Փրկիչն՝ այսպէս կհամառօտէր այն բազմաթիւ օրէնքներն, որպէս զի լսողներն՝ դիւրաւ ըմբռնեն և չմոռանան: Այս համառօտութիւնն՝ անջինջ կգործմուի ամեն մի բարեպաշտի սրտումն, և բարեպաշտներն՝ իրենց ամբողջ կեանքումն դիւրութեամբ կուղղեն իրենց ճապարհներն՝ այս փոքրիկ իմաստութիւնն իրենց

կանոն ունենալով: Եթէ մեր սրտում գրօշմած ունենանք այս համառօտ խօսքն, ամբողջ օրինազիրք մի շարադրուած կուենանք մեր մտքում. և այլ ևս չենք կարօտիր հատոր հատոր գրքերու, և հարկւրաւոր ու հազարաւոր յօդուածներու: Չընջենք մեր սրտի տախտակէն այս միակ կանոնը, որ Փրկչին պատուիրած կեանքի բովանդակ գործառնութիւնն ու շարժումներն կուղղէ. և մարդու կեանքն՝ այս աշխարհիս հոգսերէն բաժանած, յաւիտենական կենաց խաղաղութեան և լուսոյն հաղորդ կանէ, խաղաղութեան՝ որուն կցանկան ամեն մարդիկ, ու չեն հասնիր, ըստ որում՝ աշխարհասիրութեան ունայն փառքերն կփակեն նորա ճանապարհն և կգժուարացնեն: Աշխարհի փառքին սիրահարուած մարդկան աչքերն կվարագուրուին, և այլ ևս չեն տեսներ Փրկչին հաղորդած այս լոյսն, որ ծածուկներն ևս յայտնի կտեսնէ, մտքի և սրտի խորքերն կքննէ:

Մտքերնուս մէջ անջինջ գրօշմանք ճշմարիտ կենաց այս համառօտ կանոնն, և մեր կեանքն ըստ այսրմ՝ շարունակելով, հետեւեալ Փրկչին և լսեալ, թէ ինչպէս կարդարացնէ մեղաւորներն, և կգարձնէ դէպ ի յաւիտենական կենաց ճանապարհն: Երգ լսեալ սուրբ Աւետարանի այս ընթերցուածի լմարգմանութիւնն, և մտազիր լինիւք նորա մէջ ծածկուած իմաստներուն, և ըստ այնմ՝ յարենք Աստուծոյ

բանին—կենաց բանին և լուսոյն—Քրիստոսի) նորա պահանջած կատարեալ հաւատովն՝ որ լսելէն միայն կ'ծագի) և կատարեալ մտադրութեամբ կ'հաստատուի:

« Եւ 1. Եւ երբ իւր այս ասին իւսուր լննցոց ժողովորեան ասանջաւն, կախարանաստ՝ որաս: 2. Մի հարի-բարդերի ծառայ՝ որ պիտանի էր նորան, չարաչար հեւանդապատ էր՝ և վարձանելու վերայ էր:

Փրկիչն՝ որ մանկութեան ժամանակ Նազարէթում կրնակէր՝ քարոզութեան ժամանակ՝ բնակութիւնն փոխել էր ի Վափառնաում, ինչպէս կերևի աւետարանչաց ցուցմունքներէն. այժմ ևս լեռան վերայ խօսած քարոզը լմնցուցած կդառնայ ի Վափառնաում: Հռոմայեցի մի հարիւրապետ՝ կաթողին կսպասէր Փրկչի վերադարձին. ըստ որում նորա պիտանի ծառայն՝ չարաչար հիւանդացել էր, և մեռնելու վերայ էր: Այս հարիւրապետն հեթանոս էր, և պաշտօնեայ հռոմայեցոց տէրութեան. պաշտօնական անձանց պիտանի եղող ծառայն՝ մեծ նշանակութիւն ունի, այնչափ՝ որ իւր տէրոջն հաւասար արժանիք ունի, ըստ որում տէրոջը չհասած տեղերը նա կգնայ և գործ կլմցնէ: Հարիւրապետն իւր պատուական ծառային բժշկութեանն համար կսպասէր Փրկչին, և կաթողին կսպասէր, որ տղայն չմեռած, հասնի: Հեթանոս հարիւրապետն՝ թերևս լրսած Փրկչին կատարած սքանչելի բժշկութիւններն,

կհաւատար, թէ կարող է Փրկչին բժշկել նորա ծառայն:

« 5. Երբ լսեց Յիսուսի ասին, հրեաներէն ծերերն իւրկէց, որ ապաչեն զնա, որպէս զի (չար) զայս, ապրեցնէ նորա ծառայն:

Հարիւրապետը լսեց, թէ Յիսուս եկել է. նոյն քաղաքի հրէից ծերերն՝ (որ հարիւրապետին հետ յարաբերութիւն ունէին աղգային ծերակոյտի գործերու մասին) կխրկէ Յիսուսին, որ ինդրին, բերեն, որպէս զի մահէն աղատէ իւր ծառային: Այս հանդամանքն ևս կյայտնէ, թէ հարիւրապետը՝ մեծ ոմն էր, որ ինքն գնալու փոխանակ, հրէից ծերերն յանձնառու կլինին գնալու. հրեայք՝ հեթանոսաց տուները մանելն՝ պղծութիւն կհամարէին, թերևս այս ծերերը պիտի համոզէին զՅիսուս, որ զիջանի, զայ բժշկէ հարիւրապետի ծառայն:

« 4. Եւ նոյս եկել էին Յիսուսի մօտ. որբոյ կապաչէին զնա, և կաւէին, թէ որժանի է (այն մարդն) որուն այս նորոգն կանես: 5. զի մեր ապրը կսիրէ. և ժողովորանոցը նա շինէց մեզ (հաստ):

Հրէից ծերերը կգովեն հեթանոս հարիւրապետի գործն, որ ապացոյց մի է, թէ հարիւրապետն հրէից օրէնքին ծանօթ էր, և միոյն Աստուծոյ հաւատոցն հաղորդ: Փրկչին ժամանակն կային և հեթանոս փիլիսոփաներ, որ բազմաստուածութեան գաղափա-



ըր կհերքէին՝ կային և փիլիսոփաներս որ նոյն իսկ իրենց ազգաց մէջ պաշտուած կուսքերն կհերքէին՝ թէ նորա Աստուած չեն. կային և ուսումնարաններս որ կուսուցանէին՝ թէ միայն մի է արարիչն Աստուած՝ որ կենամէ տիեզերքն՝ և մարդկան գործերն պիտի դատի. այսպէս կուսուցանէին այն փիլիսոփաներն՝ որ հոգւոյ անմահութիւն կդաւանէին: Այս հարիւրապետն ևս այն կարգէն մի հեթանոս կերևի, որ թերևս Հրէից օրէնքին տեղեկանալով հաւատաց նոցա պաշտած Եհովային—Տեառն զօրութեանց, և նորա այս հաւատոց արդիւնքն է՝ որ Հրէից ժողովրդանոց է շինել: Փրկիչն՝ հարիւրապետին այս հաւատքն տեսնելով նորա գործած գործումն՝ հաւանեցաւ և ընդունեց նորա խնդիրը կատարել:

« 6. Եւ Յիսուս քնաց նոցա հետ: Երբ այլ ևս չար ձեռի չէր որանն, հարիւրապետն՝ (որեւ) քարեկաններ իւրբից առ նա, և ասաց նա. Ո՛ր յարիւր Տէ՛ր, դէ ես արժանի չեմ՝ լիք որս ի՞ յարիւրն որան հոնեա: Եւ Որո՞ւն հար և ո՛չ դիս արժանի հարարեցայ թեղ մօր փառս: Եւ ի՞նչ խոսով ասա՛ և մանուկս բռնիւրի: »

Հարիւրապետի այս երկրորդ պատգամաւորներու բերած խոստովանութենէն բոլորովին յայտնի կլինի՝ թէ Հրէից օրէնքին ծանօթ էր, և օրինաց պահանջած սրբութիւններն ինքն չունենալով՝ իւր անձն անարժան կհամարէր Փրկչին մօտենալու, նոյնպէս

և տունն անսուրբ կհամարի, և անբաւական, թէ այն տեղ մտնէ Փրկիչն — Աստուծոյ որդին՝ մարդարէից գուշակած Քրիստոսն՝ որուն և հեթանոսք պիտի ակնկալէին: Հարիւրապետն՝ բոլորով սրտիւ կը հաւատայ՝ թէ Յիսուսի միայն խօսքն՝ բաւական է հիւանդութիւնը վերցնել, և կաղաչէ, որ խօսքով միայն ասէ՝ հրամայէ ծառային բժշկութիւնն:

« 8. Բանդի և Ես իշխանութեան ներսոյ նշանակուած մի մարդ էմ, և ի՞մ (իշխանութեան) ներսոյ շինարարն ունեմ՝ սորան կուե՛մ քնա, և կերթայ. և սորիչին՝ լիք է՛կ, և կոքայ. և ի՞մ ծառային՝ լիք զայս արա՛ և կանէ: »

Հարիւրապետն՝ իշխանութեան հնազանդեալներու այս օրինակը փաստ բերելով՝ կապացուցանէ իւր հաւատքն, թէ Աստուծոյ խօսքին կհնազանդին ամեն արարածներն, որոց կարգումն՝ և իւր ծառային հիւանդութիւնն պիտի վերնայ՝ եթէ Յիսուս միայն խօսքով հրամայէ:

« 9. Եւ երբ զայս լսեց Յիսուս, զարմացաւ. դարձաւ խորով բարին՝ որ նորա ետեւէն կերթային, և ասաց. Իրա կուե՛մ յեղ լիք և ո՛չ խառնելի մեջ զփայլայայտի հասարակ: »

Փրկիչն՝ ինքն ամենատես է, նոյնպէս և հարիւրապետին հաւատքն տեսաւ, առաջին և երկրորդ պատգամաւորներու վկայելուն անգամ հարկ չկար. բայց այս պատգամաւորներն հարկաւոր էին, որ հրեայք ևս ճանչնային, թէ Աստուծոյ հաւատքն սրջափ

զօրացած է հեթանոսներում. մինչդեռ հրեայք՝ որ-  
օրինաց և մարգարէից դուշակութիւններն ու պատ-  
գամներն ունէին՝ նոցա վերայ կերդնուին, և Աս-  
տուծոյ հաճոյից ծանօթ էին, ու դարձեալ այնպէս  
եռանդագին ակնկալութիւն չունէին: Հրէից անհա-  
ւանութիւնն ըստ ինքեան կ'յանդիմանուի այս հա-  
րիւրապետի հաւատոց մեծութեանն առջև. վասն-  
որոյ և փրկիչն բացայայտ կերպով կգովէ այս մեծ  
հաւատքն, հրէից անհաւանութիւնն յանդիմանելով:

Եւ որպէս զի այս յանդիմանութիւնն՝ աւելի ևս  
ազդեցիկ լինի, կասէ փրկիչն:—Գնացէք, թող  
նորա հաւատքին համեմատ լինի:

« 10. Եւ պարգատարներն այնպէղէն որոն դարձան,  
և հիւանդ ծառայն՝ բժշկուած գրան:

Այն ինչ հրամայեց Փրկիչն, նոյն վարկենին բժշկ-  
ուեցաւ հիւանդն, և պատգամաւորներն՝ երբ դարձան,  
բժշկուած գտան:

Առանց Աստուծոյ ոչինչ չլինիր տիեզերքում. և  
ոչ մի ճնճղուկ կրնկնի, Աստուած՝ զմարդն՝ ազա-  
տակամ ստեղծեց, և մարդ՝ իւր ազատութեամբն  
չար կգործէ. և չարի գործն՝ հիւանդութիւն է, և  
արատ՝ կատարեալ մարդուն: Այսպէս հարիւրապե-  
տի ծառայն՝ ինչպէս և ամեն հիւանդներն՝ չար  
գործելով, իրենց վերայ հիւանդութիւն և մահ  
կհրաւիրեն, առանց գիտնալու, թէ իրենց գործն՝

հիւանդութիւն և մահ կբերէ և երբ հիւանդութիւնն  
կհասնի ու մահն կմօտենայ, կիմանան, թէ չարի  
հետեանքն էր. և կխորհին, որ մահէն զերծանին.  
այս մահն կհեռացնէ միայն Աստուած, Աստուծոյ  
խօսքն, նաև հիւանդին հաւատքն. թէ կարող է Աս-  
տուած հալածել մահ: Երբ այս կատարեալ հաւատքն  
կծագի հիւանդին կամ նորա տերոջ սրտումն, Աս-  
տուած կտեսնէ զայն, և կսաստէ հիւանդութեան,  
որ հեռանայ հաւատացեալէն, Փրկչի գործած ըս-  
քանչեղի բժշկութեանց այս մի օրինակն կարգալով  
և լսելով՝ ուղղենք մեր սիրտն առ Աստուած, և կա-  
տարեալ հաւատով խնդրենք, որ մերժէ մեզմէն մեր  
չար գործերէն յառաջացած հիւանդութիւններն, և  
ապրեցնէ զմեզ տարածամ մահուանէ: Հաւատանք,  
թէ Աստուած է, որ կփրկէ ամեն տեսակ չարէ. մի-  
այն թէ կատարեալ հաւատով խնդրենք Աստուծոյ  
փրկութիւնը, և զոր պիտի գանենք մեր ձեռաց գոր-  
ծերումն՝ Աստուծոյ արդարացուցած գործերն միայն  
գործելով այս աշխարհումն անցնելիք հոգեւոր կենաց  
սակաւժամանակեայ օրերում: Գառնանք առ Աս-  
տուած՝ սրտի մտօք, և հետեանք ունկնդիր լինել  
նորա սուրբ Աւետարանին, որ անմահութիւն և յա-  
ւիտենական կեանք կուտայ հաւատացելոյն: Հետե-  
կնք լսել սուրբ աւետարանին, և տեսնենք, թէ ինչ-  
պէս կկեցուցանէ մեռելներն:

« 11. Եւ մեռ զքն մէ շաղատ կերելուր, որուն անունն էր  
 Նային. նորա հետեւին կերելային և նորա աշակերտներն. և  
 շատ ժողովուրդ: 12. Երբ շաղատին դռան մտնեցաւ, և  
 ահա կեւեր մէ մեռեալ՝ որ մէկ հարիկ որդին էր իւր մօրն.  
 և նա էր Նային. և շաղատի ժողովրդեան բազմութիւնն նո-  
 րա հետ էր: 13. Տէրն՝ երբ տեսաւ զնա, բնաց նորա վե-  
 րայ և ասաց. Մի՛ լար:

Փրկիչն՝ իրեն հետ կպտտցնէ աշակերտներն. նոյն-  
 պէս հետը կգնան և շատ ժողովուրդներ, որոնք կը-  
 ցանկանան Աստուծոյ զարմանալի գործերն տեսնել.  
 և խօսքերն — շնորհաց խօսքերն լսել. Փրկիչն՝ հետ-  
 զհետէ մին քան զմիւսն աւելի զարմանալի կգործէ.  
 այս գործերուն մին ևս բաւական է ապացուցանե-  
 լու, թէ Աստուծոյ գործ է այն, և գործողն՝ որդի  
 Աստուծոյ և Աստուած. բայց՝ ըստ որում տկար է  
 մարդկան խորհուրդն, և դժուարաւ հասու կլինի  
 աստուածային խորհուրդներուն, մի մի և կարգաւ  
 կցուցնէ Փրկիչն իւր սքանչելագործութիւններն, որ-  
 պէս զի իրեն հետ ընկերացած բազմութիւնն, որոնք  
 Աստուծոյ թելագրութեամբ կհետեւէին տեսնել,  
 տեսնեն Աստուծոյ փառքն:

Այսպէս Նային քաղաքի դռնէն ելլող մեռելի մօր  
 վերայ կխոջայ Փրկիչն, և կասէ. Մի՛ լար: Մայրը  
 կուլայ, թէ որդին մեռած է. Փրկիչը կասէ. Մի՛ լար.  
 որ ասել է, թէ կենդանի է, քո որդին կենդանի պի-  
 տի տեսնես:

« 14. Եւ յառաջ քնաց դաբաղին մտնեցաւ. և որոնք որ  
 վերցուցել էին կրանէին, կեցան. և ասաց. Ով դարտնի,  
 թեղ կասեմ, ե՛լ: 15. Մեռեալն կանգնեցաւ, և նստաւ,  
 և ոկեց իւրել, և որսաւ զնա իւր մօրն:

Փրկիչին սքանչելագործութիւններն հռչակուած  
 էին և Նային քաղաքում. այն հռչակներն այնպէս  
 ազդել էին այն այրի կնոջ վերայ, որ Յիսուսի Մի՛  
 լար՝ խօսքին հաւատաց, թէ որդին պիտի կենդա-  
 նանայ. դագաղը վերցնողներն ևս կհաւատային, և  
 կեցան ուր որ էին: Աստուծոյ ձայնը ներգործեց  
 մեռեալ պատանիի ախանջին, և կանգնեցաւ, նստաւ,  
 սկսեց խօսել, զինքն կանչողին կինդուէր, և Փրկիչն  
 իսկոյն նորա ձեռքէն կրունէ, մօրը կյանձնէ: Յու-  
 զարկաւոր բազմութիւնն, որ գիտէին հաստատապէս,  
 թէ մեռած է, թերևս կնկանային՝ որ ճանապար-  
 հումն այնպէս կեցան դագաղակիրներն, և չեն շա-  
 րունակեր: Եւ հետաքրքիր կհարցափորձեն մէկզմէկ,  
 թէ ինչու կեցան: Մի փոքր ժամանակ, և եղելու-  
 թիւնը տեսնողներն սկսեցին պատասխանել, և ասել,  
 թէ Յիսուս կանչեց զմեռեալն, և նա ելաւ:

« 16. Եւ ժխիւր բռնեց ասելին. և զԱստուծոյ կո-  
 րուորէին, և կասէին, թէ մէծ մարգարէ դուրս է եկել  
 մեր մէջ, և թէ Աստուծոյ խօսքն իւր ժողով-  
 րդին, որ ի բարութիւնն դասէ:

Մեռելի յուզարկաւորներն երբ իմացան, թէ մե

ուելն յարեաւ, սկսեցին փառք տալ Աստուծոյ, որ մարգարեից բերանով գուշակուած մեռելոց յարութիւնն՝ արդեամբ ցոյց տուաւ այսօր, և տեսան, խելամուտ եղան, թէ մահուանէ ետքն անմահ կեանք կայ. և Աստուած այցելութեան ելեր է իւր ժողովրդին՝ որ մահէն ապրեցնէ, նախածնողաց յանցանքէն սկսած մահն վերցնէ մարդիկներէն: Աստուծոյ յայտնութեան այսպիսի խոստումներն յիշողներն քիչ են ժողովրդեան մէջ. իսկ մեծ մասն կը զարմանան Փրկչին վերայ, և այնչափ միայն խելքերնին կհասնի, թէ մի մեծ մարգարէ յարութիւն առել է և իրենց մէջ է, լսել էին մարգարեից գըրքերէն, թէ մեռել կ'յարուցանէին, և այն մարգարէներէն մին կհամարէին զՓրկիչն: Օրինաց և մարգարեից պատգամներուն լիով տեղեակ չէր ժողովուրդըն, և ակնկալութիւն չունէին Աստուծոյ որդւոյն գալստեան, նորա մասին եղած պատգամներն չեն յիշեր, այլ յարուցանող մարգարէները միայն կմտարեանէն և կզարմանան:

« 17. Եւ այն ցրոյցն՝ նորա մասն բոլոր Հրեաստան պարսոտեցաւ, և այն աշխարհին բոլոր իողմերն:

Նայինի մեռելի յարութեան լուրն տարածեցին ժողովուրդն բոլոր Հրեաստանումն և աշխարհին ամեն կողմերն, թէ Յիսուս յարոյց: Ըստ որում այս մեռեալ պատանին մեծ տան զաւակ էր, ինչպէս կե-

65-80002  
 2008-53  
 1004  
 19333

րեւի աւետարանչի ակնարկութենէն՝ թէ քաղաքի մեծ բազմութիւնը նորա հետ էր. այս պատճառաւ մանաւանդ շատ հռչակուեցաւ այս համբաւն: Մինչև իսկ Յովհաննէս մկրտչի աշակերտներն զարմացան, և այս ամենն պատմեցին Յովհաննէսին. ըստ այսմ:

« 18. Եւ այս ամենուն մասն Յովհաննէսին պատեցին նորա աշակերտներն: 19. Եւ Յովհաննէս՝ իւր աշակերտներն երկուսն կանչեց իրեն մօր, իրիկը Տերոջ մօրն. և ասաց զո՞ւն էս որ քալու էս թէ ուրիշն պապենք (այլ պապենք): 20. Եւ նորա մօր եկան մարդիկն, ու ասացին Յովհաննէս մկրտչի՝ « Եղի իրիկը դժեղ, և ասաց զո՞ւն էս որ քալու էս թէ ուրիշն պապենք: »

Յովհաննէս Վկրտիչ բանդարկուած էր, երբ լսեց թէ Յիսուս Նային քաղաքի դռնումն այրի կնոջ մէկ հատիկ որդին յարուցել է: Յովհաննէս Վկրտիչ կաթոգին կպասէր, որ Յիսուս՝ Աստուծոյ արքայութիւնն կսկսէր, և աշխարհիս անօրէնութեանն վերջ տար: Յովհաննէս Վկրտիչ Հօր Աստուծոյ յայտնութեամբն գիտէր, թէ Յիսուս՝ Քրիստոսն է. Աստուծոյ անարատ դառն է, մեղքերը վերցնող և անօրէնութիւնները ջնջող ընդունելի տարեկանն է: Յովհաննէս աշակերտները չէին գիտէր, և միայն շատ վկայութիւնը լսել էին: Յովհաննէս Վկրտիչը աշակերտներն կկրկէ, որ երթան անձամբ տեսնել Քրիստոսի գործերն, և իրեն համբաւ բերեն:



Տաննէս Մկրտիչ կսպասէր, որ շուտով լինի մեղաց թողութիւնն, և ամեն մեռելներն յարութիւն աննեն, և յաւիտենական կեանքն յայտնուի: Յիսուս՝ գործնականապէս կպատասխանէ Յովհաննու այս հարցման. ըստ այսմ:

« 21. 1: — Իոյն ժաման շարերն բժշկեց զիսանբոսթանն և հարսաձնէրէ, և շար դէրէ, և շար հոյրերոս րեոսթանն շնորհեց: 22. Պարսպիսան րոսաւնոցա, և ասաց. Գնաղէ, և պարսեղէ Յովհաննէոին ինչ որ ան րեւայ, և լեցել. զի հոյրերը հրեանն, և հաղերը կէնան. բարոյներն հարբոսին, խաւերն կտնն, վեւելներն յարոսթանն և րոսաւն. աղքատներն հաւերարանն: »

Յովհաննու աշակերտներն թերևս չէին հաւատար իրենց լսածներուն, ինչ որ կըսէին Յիսուսի գործած սքանչելեաց մասին. վասնորոյ և նոցա առջև կըժշկէ Յիսուս տեսակ տեսակ հիւանդներ, որով և լսածնին հաւատարիմ կանէ գործով: Եւ այսպէս գարձունելով Յովհաննու աշակերտներն, կպատուիրէ պատմել տեսածնին և լսածնին ըստ որում այս աշակերտներն տեսան, և հաւատացին, յորգորակ մի ևս կը յաւելու Յիսուս, որ ամուր պահեն իրենց հաւատը և չգայթակղին, և այսպէս կասէ.

« 23. 1: Երանի պիտի լինի (այս արդոսն)՝ որ ի՛ մերայ չգայթակղուի: »

Հաւատացողներ շատ էին, բայց հաւատացելոց ըն-

տիրներն միայն հաստատուն են մինչև վերջն. իսկ աշխարհասէրներն կգայթակղին: Փրկիչն՝ իւր այս վերջին խօսքն կուղղէ Յովհաննու աշակերտներուն և ո՛չ Յովհաննէսին. ըստ որում Յովհաննէս՝ իրրև մարգարէ Աստուծոյ՝ տեսաւ Փրկչին օրն ու արքայութիւնն, և թէ Փրկչին արքայութիւնն՝ ուսուցանելով պիտի տարածուէր: և ո՛չ ինչպէս հրէից զըպիրներն կկարծէին՝ սուսերօք և պատերազմական յաղթանակօք պիտի կատարուէր: Բայց Յովհաննու աշակերտներն՝ որ լսած էին Յովհաննու վկայութիւնն՝ թէ սա է որ երկնքէն կուգայ, և տեսածը կխօսի: Յովհաննու աշակերտներն՝ որ այս վկայութիւնը լրսել էին Յիսուսի մասին, և այժմ տեղեկացել էին թէ փարիսեցիներն սպանել կխորհեն զՅիսուս, նոքա էին, որ գայթակղելու վերայ էին. որոց գայթակղութիւնն կվերցնէ Յիսուս այս վերջին խօսքով: Յովհաննու աշակերտներն՝ եթէ գիտնային, թէ « Աստուծոյ մի օրն՝ իրրև հազար տարի է, և հազար տարին իրրև մի օր » այն գայթակղութեանը չէին միտեր, ինչպէս որ Յովհաննէս գիտէր, և առանց գայթակղութեան ցոյց կուտար Աստուծոյ գառնն, և ընդունելի տարեկանն, որ մեղքերը կբառնայ:

« 24. 1: — Երբ քնաղին Յովհաննու խրատներն (աշակերտներն), պետի խօսել ժողովարարներուն հետ Յովհաննու հաւար. Սնապարտա՞ն է՞նչ րեանելոս էլայ, հոգով շարժոսն էլէ՞քն: »

Յովհաննէս Մկրտիչ երբ անապատումն կըքարոզէր, ամեն կարգի մարդիկ գնացին յանապատ, որ լսեն նորա քարոզութիւնն: Այս հետաքրքիր մարդիկն՝ ըստ որում գիտէին, թէ մարգարէից գուշակած Քրիստոսի գալստեան և յայտնելուն ժամանակն է, կարծեցին, թէ Յովհաննէս ինքն լինելու է գալիք Քրիստոսն, և զՔրիստոս տեսնելու կերթային. և նոցա ակնկալութիւնն՝ այն էր, թէ Քրիստոս պիտի գայ իբրև թագաւոր թագաւորական գայիսոնն ի ձեռին, և պիտի զինուորեցնէ ժողովուրդներն, որ պատերազմաւ յաղթեն Հռովմայեացոց տէրութեան գայիսոնին՝ որ նոյն ժամանակներն կտիրէր և Հրէաստանին: Այս թագաւորական գայիսոնը կականարկէ Փրկիչն՝ հողէն շարժող եղէ՛ն ասելով: Ըստ որում աշխարհի մարդկան ամենագորեղ սպառազինութիւնն Աստուծոյ զօրութեան առաջ՝ կհամամատի հողմէն շարժող եղեգին, ինչպէս Մովսէսի ժամանակ սքանչելապէս ցոյց տուել էր Աստուած եգիպտական փարաւոնի գայիսոնին վերայ:

Փրկիչն այս հարցմունքն թերևս չհասկացան ժողովուրդներն, վասն որոյ և կկրկնէ աւելի ևս պարզաբանելով իւր միտքն.

« 25. Հապա ի՞նչ պեռնելու ելայ. գագոսի հանդերձներում զարդարումս մարդ: Ահա՛ երևելի և գագոսի հանդերձներում եղողներն՝ արժանիներում են: »

Այս հարցումով կականարկէ միևնոյն միտքն, թէ Քրիստոս տեսնելու որ գնացիք, կխորհէիք, որ երևելի հանդերձներում զարդարուած մի թագաւոր տեսնէք: Այնպիսիներն՝ որ երևելի հանդերձներն ու զարդարանքներն մի մեծ բան կհամարին, նոքա անապատներում գործ չունեն, նոքա պալատներում կընակեն, և շատ են աշխարհում: Այս կրկին հարցումներումն զգալի կանէ Փրկիչն, թէ մարդուն փրկութիւնը կամ կատարելութիւնն, այն հանդերձներու ճոխութեան հետ յարաբերութիւն չունի, և ոչ եղեգնեայ գաւազաններուն հետ: Այլ ինչեցնէ Փրկիչն, թէ ի՞նչպէս էր մարդ՝ կենաց փայտի օրերումն, այսինքն Ադամայ անմեղութեան օրերումն՝ դրախտին մէջ. և փնդուել կուտայ, թէ ի՞նչ կորսնցուց մարդն՝ երբ պատուիրանազանց եղաւ, եւ այսպէս փնդուողներն իսկոյն խելամուտ կլինին, թէ մարդ՝ մեղանչելէն ետքն կարօտեցաւ Քրիստոսի տերևներէ յօրինած ծածկոյթի. որով և հասկանալի կլինի, թէ անապատէն գալիքն՝ այն վիճակի մէջ պիտի գար, որ մեղքերն ու մեղաց հետևանքն վերցնէր. և ոչ թէ մեղաց հետևանքն եղած հանդերձներով զարդարուած լինէր:

Այսպէս կյանքի մասնուի Հրէից ակնկալութեան թիւր հանգամանքներն, որոնք կականակէին Քրիստոսի գալստեան. և նորա առջևէն գալիք եղիայ

Թեղբայրի գալստեան. բայց միևնոյն ժամանակն՝ աշխարհի թագաւորներէն—տիրապետներէն մէկուն նման զինու զօրութեամբ գալ կսպասէին: Չէին իմանար Աստուծոյ զօրութիւնն, որոյ միայն ակնարկութիւնն բաւական է. որ աշխարհիս բոլոր սպառազինութիւնն միանգամայն խորտակէ. նքա չէին մտաբերէր, թէ Աստուծոյ բազուկն ինչպէս բարձրացաւ եգիպտական զօրութեան վերայ:

Հրէից ակնկալութեան թիւր հանգամանքներն այսպէս յանդիմանելէ ետքն, կհարցնէ և ուզիլ ակնկալութեան մասին:

« 26. Հարցա՞ ի՞նչ պետէ՞ր ելլալ. մարգարէ՞ — Ա. 1. — և ես կաւեմ յեզ. թէ մարգարէն աւելին:

Իսրայէլի ժողովուրդն՝ ուրիշ անգամ քաղաքներում և շէներում կտեսնէր իւր մարգարէներն ու տեսանողներն. որոցմէ ոմանք միամիտ ժողովրդեան գործերը կգատէին, և օրինաց ճանապարհներում կառաջնորդէին. և ոմանք՝ թագաւորաց և մեծածաւառ ամբարշտութիւնն ու յանցանքներն կյանդիմանէին, և շարունակ հալածման մէջ էին: Աստ այսքմ՝ մարգարէ տեսնելու ակնկալութեամբ գնացողներն իրենց կարծածէն տարբեր տեսան. այսինքն կիսամերկ, անտուն, ոչ Մովսիսի կերպն ունէր, ոչ Սամուելի, և ոչ Եսայայ, որոց առաջին երկուքն իբրև թագաւոր կճոխանային, և երրորդն՝ միշտ ար-

քունիքումն՝ խորհրդակից էր թագաւորաց: Այլ աս՝ «—դո՞ թո՞ւրք հարած էր, և մեջտեմ կաշիէ բօրի, և նորա կերակուրն էր մարտի և վայրէ մեղք» (Մատթ. 11. 6): Ուղտի բրդէ զգեստն՝ Եզրիայի կերպը կյիշեցնէր: Եւ չհասկացան, թէ ո՞վ է աս. Եզրիայ է, թէ Քրիստոսն է: Փրկիչն՝ այնպէս կիճուէ, թէ Յովհաննէս՝ մարգարէէ առաւել ոմն է և որոյ ապացոյցն այսպէս կյաւելու ասել:

« 27. Վասն զի աս է, որոյ հասար գրուած է. Ահա ես աւջլէն իբրիւ՞ ի՞նչ հրէշտայն, որ ես ճանապարհն ուղղէ եւ աւջլէն:

Մարգարէներն՝ իբրև պատգամաբեր Աստուծոյ խօսեցան շատ դիպուածներ՝ որոնք իրենց օրերումն կատարուեցան. բայց ինչ որ խօսեցան մարգկային փրկութեան մասին՝ զոր Քրիստոս Փրկիչն պիտի կատարէր, միայն զգացուցին. թէ պիտի լինի փրկութիւն. իսկ Յովհաննէս այն փրկութեան կատարումն տեսու. մատնացոյց եղաւ դէպ ի գահն Սարգիս, որ մեղքերը կբառնար. և նորա կարարելիք վերջնական ճանապարհն ինքնին սխեղ յարարելոյ ուղղել, ժողովրդեան սիրտն աւ Սարգիսէն դարձնելու: Վասն որոյ և մարգարէէ աւելի է. և լրումն ու կատարումն է մարգարէից:

« 28. Իբրև կաւեմ յեզ. կանանց ծնանդներունն ո՞չ ոչ Յովհաննէսն մեծ մարգարէ չէ . . . »

Յովհաննու մարգարէութեան մեծութիւնն մէջ կրեբեն աւետարանիչներն ըստ այսմ: (Ղուկ. Ա. 5—25 39—80):

«4. Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորի օրերումն՝ Աբիայի դասակարգէն մի քահանայ (կար) Չաբարիա անուն. և նորա կինն՝ Ահարովնի աղջիկներէն, և նորա անունն՝ Եղիսաբեթ: 6. Եւ երկուքն ալ արդար էին Աստուծոյ առջևն, աւերոջ պատուիրաններումն անարատ կ'զարուէին: 7. Եւ նոքա որդի չունէին. վասն զի Եղիսաբեթ ամուլ էր, և երկուքն ալ օրերնին անցուցած (ծերացած) էին: 8. Եւ նորա՝ Աստուծոյ առջևն քահանայութիւն անելու ժամանակն՝ ինչպէս որ օրերու կարգն հասել էր: 9. Քահանայութեան օրէնքին համեմատ՝ խնկարկութիւն անել հասաւ նորան՝ Տէրոջը տաճարը մտած: 10. Եւ ժողովրդեան բոլոր բազմութիւնն՝ դուրսը աղօթքի կկենար խունկի ժամանակն: 11. Եւ աւերոջ հրեշտակն երևեցաւ նմա. այնպէս որ խունկի սեղանոյն աջ կողմէն կանգնել էր: 12. Եւ Չաբարիան խոսվեցաւ. և ահ ընկաւ նորա վերայ:

«13. Տէրոջ հրեշտակն ասաց նորան. մի՛ վախենար, Չաբարիա՛, զի քո աղօթքն լսուեցաւ. և կինդ Եղիսաբեթ որդի պիտի ծնի քեզ, և նորա անունն Յովհաննէս պիտի կոչես: 14. Եւ ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի լինի քեզ. և շատերը պիտի խըն-

դան նորա ծննդեան ժամանակ: 15. Վասն զի մեծ պիտի լինի Տէրոջ առջևն. և զինի ու օղի պիտի չլսմէ. և հոգւով սրբով պիտի լցուի հէնց իւր մօրն որովայնէն: 16. Եւ իսրայէլի որդիներէն շատերն իրենց Տէր Աստուծուն պիտի դարձունէ: 17. Եւ ինքն՝ նորա առջևէն պիտի գայ՝ Եղիայի հոգւովն ու զօրութիւնովն, որ հայրերուն սիրտը որդիներուն վերայ դարձունէ, և անհաւաններն՝ արդարոց իմաստութիւնքն, որպէս զի Տէրոջ համար կազմ ժողովուրդ պատրաստէ:

«18. Եւ Չաբարիայ ասաց հրեշտակին. — Ինչո՞վ զիտնամ այդ բանը, վասն զի ես ծեր եմ, և կինս անցել է իւր օրերէն:

«19. Հրեշտակն պատասխան տուաւ նմա, և ասաց, Ես Գաբրիէլն եմ, որ Աստուծոյ առաջը կկենամ, և խրկուեցայ որ քեզ հետ խօսիմ, և այդ բանն աւետարանեմ քեզ: 20 Եւ ահա համր պիտի լինիս, և չկարողանաս խօսել մինչև այն օրն՝ երբ այդ բանն լինի. փոխանակ որ չհաւատացիր իմ խօսքերուն, որոնք իրենց ժամանակումն պիտի կատարուին:

«21. Եւ ժողովուրդն աչք դրած կսպասէր Չաբարիային, և նորա տաճարումն ուշանալուն վերայ կզարմանային: 22. Եւ երբ ելաւ, նոցա հետ խօսել չէր կարողանար. և իմացան, թէ տաճարումն



տեսիլք տեսաւ, և նա նշանացի կիսուէր նոցա հետ, և պապանձել կեցել էր: 23. Եւ երբ նորա պաշտօնին օրերն լմնցան, իւր տունն գնաց: 24. Եւ այն օրերէն ետքն՝ նորա կինն Եղիսաբեթ յղացաւ, և կծածկէր ինքնզինքն հինգ ամիսներ, ու կասէր: 25. Ի՞նչ գործ գործեց ինձ տէրն այս օրերում՝ երբ նայեցաւ ինձ, որ մարդիկներէն էլա՞ իմ նախատինքն վերցնէ:

39. « Այն օրերն ելաւ Մարիամ, և շուտով դէպ ի լեռնակողմն Յուդայի քաղաքն գնաց: 40. Եւ Զաքարիայի տունն մտաւ, և Եղիսաբեթին բարևեց: 41. Եւ երբ Մարիամի ողջոյնն լսեց Եղիսաբեթ, մանուկն խաղաց նորա փորումն, և Եղիսաբեթ լըցուեցաւ սուրբ հոգւով: 42. և բարձր ձայնով աղաղակեց ու ասաց. Վանանց մէջն օրհնուած ես դու, և օրհնուած է քո որովայնի պտուղն: 43. Եւ ուստի՞ է ինձ այս բանն, որ Տէրոջս մայրն ինձ մօտ դայ: 44. Վասն զի ահա երբ ողջոյնիդ ձայնն ահանջիս հասաւ, այս մանուկն փորումն խաղաց ցնծալով: 45. Եւ երանի հաւատացողին՝ թէ այս ասածներուս կատարումն պիտի լինի նմա Տէրոջմէն: 46. Եւ Մարիամ կասէր, իմ անձն թո՞ղ մեծացնէ ըզՏէր . . . . .

57. « Եւ Եղիսաբեթի ծնելու ժամանակներն լըմնցան, և որդին ծնեցաւ: 58. Եւ լսեցին նորա

շուրջը գտնուողներն և նորա ազգատոհմն, թէ Աստուած իւր ողորմութիւնն մեծացոյց նորա վերայ, և խնդացին նորա հետ: 59. Եւ ութերորդ օրն եկան, որ մանուկն թլիխատեն, և հօրն անուանովն Զաքարիայ կանուանէին զնա: 60. Պատասխանի տուաւ նորա մայրն և ասաց. 2է. այլ՝ Յովհաննէս պիտի կոչուի: Եւ կասեն նորան. քանզի քո ազգում՝ ոչ որ չկայ, որոյ անուն Յովհաննէս կոչուի: 62. Նորա հօրն կակնարկէին, թէ ինչ կկամի անուանել զնա: 63. Եւ տախտակ ուղեց, գրեց ու ասաց. Յովհաննէս է գորա անունն:

« 64. Եւ շուտով բացուեցաւ նորա բերանն ու լեզուն, և կիսուէր ու կօրհնէր զԱստուած: 65. Եւ ահ ինկաւ ամենուն վերայ, որոնք որ դայս կլսէին, և որոնք որ նոցա շուրջը բնակած էին: Եւ Հրէաստանի բոլոր լեռնակողմումն կպատմուէին այս ամեն խօսքերն: 66. Եւ ամենքն որ կլսէին՝ իրենց սրտումն հաստատեցին, և ասացին. Ի՞նչ պիտի լինի այս մանուկն: Եւ տէրոջ ձեռքն նորա հետ էր: 67. Նորա հայրն Զաքարեայ ևս լցուեցաւ սուրբ հոգւով, մարգարէացաւ և ասաց.

« 68. Օրհնեալ է իսրայէլի Տէր Աստուածն, որ մեզ այցելութեան ելաւ, և իւր ժողովրդին փրկութիւն արաւ: 69. Եւ փրկութեան եղջիւր հանեց մեզ իւր Քաւթի ծառայի անէն: 70. Ինչպէս որ

խօսեցաւ այն սուրբերու բերանովն, որ սկիզբէն ի վեր նորա մարգարեներն էին: 71. Փրկիչ մեր թըշնամիներէն և ամեն՝ զմեզ առողներու ձեռքերէն: 72. Ողորմութիւն անել մեր հայրերուն, և իւր սուրբ ուխտն յիշել: 73. Այն երգումն՝ զոր մեր Աբրահամ հօրն երգուեցաւ, թէ պիտի տայ մեզ՝ 74. որ առանց երկիւղի թշնամիներու ձեռքերէն փրկուած, պաշտենք զնա՝ 75. Սրբութիւն և արգարութիւն անելով նորա առջևն՝ մեր կենաց ամեն օրերումն: 76. Եւ դուն, Մանուկ, բարձրեալի մարգարէ պիտի կոչուիս. վասն զի Տէրոջ երեսներու առջևն պիտի երթաս, որ նորա ճանապարհները պատրաստես: 77. Նորա ժողովրդեան փրկութիւնն գիտցնես՝ որ պիտի լինի նոցա մեղքերու թողութեանն համար: 78. Մեր Աստուծոյ գթութիւններուն ու ողորմութեանն մասին որոցմով պիտի այցելէ մեզ արեգակն՝ բարձրերէն: 79. Որ պիտի երևի մահուան ստուերներումն ու խաւարում նստողներուն. որպէս զի մեր ոտքերն ուղղենք դէպ ի խաղաղութեան ճանապահներն: 80. Եւ մանուկն կաճէր ու կըօրանար հոգևով. և անապատներում կկենար մինչև այն օրն՝ որ երևեցաւ իսրայէլին: (Ղուկ. Ա.):

Աւետարանչի նկարագրուած այս յայտնութիւններումն՝ Յովհաննու մեծութիւնն կտեսնենք այս կարգաւ:

« Թէ կճնի Յովհաննէս ոչ հասարակ մարդկային ծննդեան կերպով այլ՝ նորա ծնողաց ծննդականութեան տարիներն անցնելէն ետքն՝ որով յայտնի կլինի, թէ մարդկային աճելութիւնն ի սկզբանէ օրհնոյ Աստուծոյ՝ օրհնութեան անարատ ազդեցութեամբն կճնի Յովհաննէս ինչպէս Իսահակ՝ Աբրահամու որդի, և նորա որդին Յակոբ: Յովհաննէս՝ Աստուծոյ օրհնութեան անարատ ազդեցութեամբն ծնանելով՝ հաւասար է Իսահակին և Յակոբին մեծութեան. բայց առաւել է նոցամէն այն հանգամանքով, որ Փրկիչի երեսին առջևն պիտի գնայ, և տեսած գրէ-թիւնն՝ «Երայ Բնդութիւնն» պիտի գիտցնէ ժողովրդին, մինչդեռ Աբրահամ, Իսահակ և Յակոբ նախահայրներն՝ այս փրկութեան մասին՝ միայն լսեցին, և չտեսան. իսկ Յովհաննէս՝ տեսաւ, և տեսցուց «Ահա գառն Աստուծոյ» որ բառնայ ըզմեզս աշխարհի»:

Բ. Աստուծոյ հրեշտակի աւետիքն կտրուի միանգամայն բոլոր ժողովրդեան ինքուրածոց միջոցին, և բոլորին յայտնի կլինի քահանայապետի չառաքան, պատանելն, և ինչպէս որ յայտնութիւնն կասէ, «հոգևով սրբով լցցի անգոտին յորովայնէ մօր իւրոյ», այնպէս ևս կըուշակէ Փրկչին դալուստն, և մօրն բերանովն կօրհնէ զՏէրն և զՏիրամայրն: Այս մեծութիւնն չունեցաւ ոչ մի մարգարէ և ոչ մի նախահայր:

†. «Անապատումն բաւբառող ձայն» — պատրաստեցէք Տէրոջ ճանապարհն) և նորա շաւիղներն ուղղեցէք, ամեն ձորերն լեցուին, և ամեն լեռներն ու բլուրներն խոնարհուին, դժուարիներն՝ դիւրինի փոխուին և առապարներն՝ հարթ ճանապարհներու. և ամեն մարմին տեսնէ՝ Աստուծոյ փրկութիւնն» (Ղուկ. Գ. 4—6. Մատթ. Գ. 3. Մարկ. Ա. 3. Յովհ. Ա. 23: Եսայի Խ. 3—5): Աստուծոյ այս յայտնութիւնն գուշակեց Եսայի մարգարէ, և չէր հասկանար, իսկ Յովհաննէս՝ այս պաշտօնն կատարեց: Անապատում բնակեցաւ իւր մանկութենէն, և անձին օրինակաւն սորվեցուց, թէ Աստուած է, որ կսնուցանէ զմարդ, և կպատուիրէր քաղաքացիներուն ու շինականներուն, որ իրենց կերակուրն ու հանգերձներն գործածին ինչպէս Աստուծոյ պարգևն, այսինքն երկու հանգերձ ունեցողն՝ մի հատր տայ չունեցողին. նոյնպէս կերակուրն՝ երկու բաժին ունեցողն՝ մի բաժինն տայ չունեցողին: Հարկահաններուն և սորվեցուց, որ իրենց հրամայուածէն գուրս չելլեն, աւելի չպահանջեն: Պատերազմողներուն և սորվեցնէր, որ չկեղեքեն, չզրպարտեն, այլ՝ իրենց թոշակովն բաւականանան: Այսպէս խոնարհեցուց Յովհաննէս՝ լեռներն ու բլուրներն — մարդկան հպարտներն ու ագահներն, ձորերը լեցուց — աղքատներուն և զրկուածներուն հա-

ւասար բաժին հանեց. դժուարիներն՝ դիւրինի փոխեց. և առապարներն՝ հարթ ճանապարհների — զինուորներու կեղեքումն ու զրպարտութիւնն վերցուց) և օրինական թոշակովն՝ ընդ հանուր ժողովրդեան կեանքին հաւասարեցուց, որով և ամեն դասակարգի մարդկան իմանալի և տեսանելի արաւ Աստուծոյ ողորմութիւնն ու փրկութիւնն. Աստուծոյ սահմանած այս պաշտօնն կատարեց Յովհաննէս անապատի կեանքէն դառնալով, և ակնառութիւն չունէր մեծի և փոքրի (1): Եւ այսպէս Քրիստոսի փրկութիւնն ընդունելու պատրաստեց ժողովուրդն:

‡. Յովհաննէս մեծութիւնն է իւր մարգարէութեան վերայ և այն, որ մեղքերը վերցնող գառն տեսաւ, և իւր աշակերտներուն ցոյց տուաւ վկայեց Հրէից խրկած պատգամներուն. «Տեսանէի զհոգին՝ զի իջանէր իբրև զաղաւնի յերկնից, և հանգչէր ի

(1) «Չայն բարբառոյ յանապատի խօսքն՝ այնպէս կընդունին ոմանք, իբրև թէ Յովհաննէս քարերուն կիսօւէր, եւ անլուր մնաց. եւ այս մտօք՝ շատ անգամ իբրև առակ զուրցելու սովորած են այս կողմերու մեր ազգայիններն, եւ այս ինչպէս կ'սեմ, իբրև թէ Յիւարէթի մեկնականներէն կառնուն: Այլ այսպէս իմանալն՝ սկաւ է, ըստ որում Յովհաննէսին լսեցին. մինչև իսկ Հերովդէս կ'էր խոնարհութեամբ. (Մարկ. 2. 20): Զայն բարբառոյ յանապատի խօսքին բուն իմաստն է — Ուսանց ակնառութեան խօսող:

վերայ նորա: Եւ ես ոչ զիտէի զնա՝ այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով՝ նա ասաց ցիս. Յոյր վերայ տեսանիցես զՏոգին՝ զի իջանիցէ և հանգչիցի ի վերայ նորա, նա է որ մկրտէ հոգևովն սրբով: Եւ ես տեսի, և վկայեցի, եթէ Սա է որդին Աստուտուծոյ»: (Յովհ. Ա. 32—34): Այս վկայութիւնն՝ հրէից պատգամաւորներուն վկայելով, վկայեց և աշակերտներուն «Ահաւասիկ գառն Աստուծոյ. որ բառնայ զմեզ աշխարհի: Սա է՝ վասն որոյ եսն ասէի» Զհին իմ դայ այր՝ որ առաջի իմ՝ եղև. զի յառաջ իսկ էր քան զիս: Եւ ես ոչ զիտէի զնա. այլ զի յայտնի լինիցի ի սրայէլի, վասն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել» (Անդ. 29—31): Այսպէս յայտնի տեսաւ Յովհաննէս՝ Աստուծոյ որդին, Աստուծոյ գառնն. այսինքն տեսաւ, թէ Աստուծոյ որդին՝ մարդկան մեղքն վերցնելու համար պատարագ պիտի լինի. այսպէս տեսաւ Յովհաննէս՝ Քրիստոսի խաչուելն, մեռնելն, թաղուելն, յարութիւն առնելն, համբառնալն, և Հօր Աստուծոյ աջ կողմն նստելն: Այս է Յովհաննու մեծութիւնն, զոր կյտիչէ Փրկիչն ասելով. «Ամէն ասեմ՝ ձեզ. մեծ ի ծնունդս կանանց մարգարէ քան զՅովհաննէս ոչ որէ»:

Արդ գառնանք մեր ընթերցուածին.

«28. Իբրև կռուի յեւ. խնանց ծնունդներուն» ոչ ոչ Յովհաննէսէն մեծ մարգարէ չի. Բայց Աստուծոյ արտայայ-

լնեան մէջ ելող փորձին՝ աս ըն մեծ է:

Թէ Յովհաննէս՝ կանանց ծնունդներումն եղող մարգարէներէն մեծ է, տեսանք արդէն աւետարանչաց մէջ բերած յայտնութիւններէն. իսկ թէ Աստուծոյ արքայութեան մէջ եղող փոքրիկ մարգարէն ևս մեծ է քան զՅովհաննէս. ըստ որում Աստուծոյ արքայութեան մէջ կապրի, և ոչ աշխարհիս մարմնական կիրքերումն: Այս մեծութիւնն ունին այն ամեն հաւատացեալներն՝ որ Քրիստոսի հրովն ու հոգևովն սրբուած են, և նորա արիւնովն գնուած. որոնք յարութեան որդիք են:

«29. Եւ ասին յողովորդն. նաև մատարներն երբ լսեցին, որ արտաբերուցին զԱստուծո. վասն զի Յովհաննէս մկրտութիւնովն մկրտուեցան:

Ժողովորդն՝ որ լսեցին Փրկչին գովեստն Յովհաննու մասին. կանչեցին թէ Արդար է Աստուած. այսինքն հասկացան, թէ Յովհաննէս ևս Աստուծոյ խրկուած էր, և Աստուծոյ պատուէրն կբարոզէր ու կկատարէր. վասն որոյ և իրենք լսեցին նմանոյնպէս և մաքսաւորներն կասէին, որոնք Աստուծոյ խոստացած փրկութեանն ակնկալութիւն ունեւնալով, մկրտուել էին Յովհաննու մկրտութիւնովն:

«30. Իսկ փորձեցինէրն ու օրինամներն՝ արտաբերելն Աստուծոյ խորհուրդն իրենց արտաբերումն՝ վասն զի չը մկրտուեցան նորմիւն:

Իսկ փարիսեցիներն ու օրինականներն չհաւանեցան Յիսուսի գովեստին, զոր խօսեցաւ Յովհաննու մասին, վասն զի սոքա՝ Աստուծոյ փրկութեան կազմակալին աշխարհի հայեցողութեան մտքով միայն, և Յովհաննու քարոզութիւնը չհասկացան ու չմկրտուեցան, նորա խօսքերն՝ Աստուծոյ պատուէրն չէին համարէր: Սոքա նոյնպէս և Փրկչին խօսքերն ու գործերն կարհամարհէին, և միշտ մի արատ դնել կ'սորհէին, ըստ որում կապսէին Աստուծոյ Փրկչին՝ աշխարհի հայեցողութեամբ միայն. այսինքն՝ այնպիսի մի Մեսիայ, որ թագաւոր լինի Հրէից, զինուորեցնէ ժողովուրդն, յաղթէ օտար ազգաց թագաւորներուն, և Հրէից ազգը բարձրացնէ, այսպիսի մարդկային խորհուրդներով կրատէին Աստուծոյ խոստացած փրկութեան պատգամներն. և թէ Յովհաննու և թէ Քրիստոսի վարդապետութիւնն ու խորհուրդն չէին հասկանար, վասն որոյ և իրենց մտքումն կանարդէին:

« 51. Սոքա՝ որո՞ւ նշանցնեմ այս աշխի՛ն ճարդի՛ն, և որո՞ւ կնիանին: 52. Եւսան էն այն մանուկներո՞ւն՝ որ հրապարակներո՞ւն կ'սորին, մէկըմէկ կ'հանչեն. և կոտն փողեր փչեցին, յեղ և զխառնեցին. ողբ առնին, և շուղին: »

Փարիսեցիներն ու օրինականներն՝ Հրէից ժողովրդեան մէջ առաջաւոր մարդիկ էին. և ժողովրդեան մեծամասնութիւնն՝ նոցա օրինակին ու

հետքին կհետեւէր: Սոքա Յովհաննէսի քարոզութիւնը չընդունեցին. և ո՛չ նորա վկայութիւնն ընդունեցին, թէ և ընդ հանուր ժողովրդեան մէջ ընդունուած էր, թէ Յովհաննէս մարգարէ է, և նորա քարոզած մկրտութիւնն՝ Աստուծմէ պատուիրուած է: Փարիսեցիներն Յովհաննու վարդապետութիւնն չընդունեցին. նոյնպէս և Քրիստոսի վարդապետութիւնն չընդունեցին, Յովհաննու քարոզած և պատուիրած հեղութեան և հաւասարութեան առաքինութիւնն անկարելի կհամարէին. և զի Յովհաննէս ինքն անձամբ կհատարէր և ապա կուսուցանէր ու կպատուիրէր. Յովհաննու այս շնորհքն՝ զիւսահարութեան կուտային, ու կասէին նորանում դեկայ, այն պատճառաւ կեր ու խում չունի: Այս մի և նոյն փարիսեցիներն՝ Յիսուսի վարդապետութիւնն ևս չընդունեցին, այն Յիսուսին՝ որ թէ կուտէր և թէ կխմէր, և նոյն ժամանակուայ մարդկան կհամեմատէր, և զՅիսուս կմեղադրէին ասելով, թէ Ահա ուտող ու խմող մարդ, մաքսաւորներու և մեղաւորներու բարեկամ: Այսպէս մի կատարեալ հակասութիւն էր փարիսեցւոց հակառակութիւն. Յովհաննու խօսքը մերժեցին, պատճառ դնելով, թէ նա չուտէր և չխմէր. Յիսուսի խօսքն ևս մերժեցին, թէ նա ուտող խմող մարդ է: Փարիսեցւոց այս հակասութիւնն՝ փողոցներում

խաղցող անխելք տղայոց կմանցնէ, որ իրենց ընկերներն կմերժեն միայն այն պատճառաւ՝ որ իրենց կամքի փոփոխութեան չեն համակերպիր ամեն ժամանակ: Որով կյանդիմանէ փարիսեցւոց այն խորհուրդն, որ ոչ թէ Աստուծոյ խորհուրդն կփնդռեն, այլ իրենց կամքի կատարումն, միայն կփնդռեն: Վասնորոյ և կյաւելու Յիսուս թեթև կերպովակներկել փարիսեցւոց այս պակասութիւնն:

53. «Յովհաննէս Վերքիւն եկաւ, ոչ իոպեր և ոչ կիսեր. և իստեիտ—քէ կայ նորա Վր: 54. Մարդոյ որքիւն եկաւ—իստեի, կիսեի, և իստեի. Ոչա որոյ իստեի մտասարեւերու և Վերքիւնէրու բարեկամ մարդ:

Փարիսեցիք միայն առիթ կփնդռէին, որ իրենց անհնազանդութիւնն արդարացնեն մարդկան առաջ, Յովհաննէս Մկրտչին չուտել չլսմելն՝ առիթ արին և կասէին, դե կայ նորանում. իսկ Փրկիչն որ կուտէր կխմէր. և այս առիթը չէին կարողանար գործածել նորա դէմ, ասացին, թէ մաքսաւորներու և մեղաւորներու բարեկամ է. և նոցա հետ կուտէ կխմէ:

55. «Եւ իստարութիւնն արդարացաւ իւր որքիւնէրին: Փարիսեցիներն ու օրինականներն՝ Աստուծոյ խորհուրդն ու իմաստութիւնն անարգեցին, և իրենց խորհուրդներուն կհետեւէին՝ թէ Յովհաննու քարողութեան դէմ. և թէ Քրիստոսի քարողութեան



դէմ, իսկ Աստուծոյ խորհուրդն փնդռողներն՝ որոնք Աստուծոյ իմաստութեան և շնորհաց ժառանգներն են՝ նոքա ընդունեցին թէ Յովհաննու վարդապետութիւնն, ու մկրտութիւնն և թէ Յիսուսի վարդապետութիւնը, որոնք և բարձրաձայն կանչեցին, թէ—Արդար է Աստուած—, Աստուծոյ արդարութիւնն՝ իմաստութեան որդիներուն միայն յայտնի է. և կընդունին խոնարհութեան նորա հրամայած ապաշխարութիւնն, ու առաքինութիւնն հեղութիւն, խոնարհութիւն, ողորմութիւն:

Արդ՝ և մեր լսելով այսօր աստուածային յայտնութեանց այս բովանդակութիւնն, Յովհաննու քարողած ապաշխարութեան մկրտութիւնն, և Քրիստոսի Աստուծոյ ուսուցած քրիստոնէական ճշմարիտ աստուածգիտութեան առաքինութիւններն, դառնանք ի սրտէ ապաշխարենք մեր անգիտութեան յանցանքներն, սրբենք մեր հոգին երկրային աղտոզուութիւններէն և մարմնական կրքերու բորբոքումներէն, և աստուածսիրութեան հրովն փորձուած ու զտուած լուսաւորենք հոգւով և մտօք, տեսնենք Աստուծոյ մարդասէր ողորմութեան անսպառ շնորհքը, որ միշտ կնպասէ մեղաւորաց դարձին. և կընդունին անյիշաչար ու հայրական գթութեամբ, Տեսնենք նորա ուսուցած առաքինութեան—խոնարհութեան, հեղութեան, խոհեմութեան և ողորմութեան՝

1078

հետևող բերկրանքն, անսպառ հեշտութիւնն, որուն ցանկացող է միշտ մարդկային բանականութիւնն, և որ մարմնական ցանկութեանց բոլորական հեշտութեանցն հետևող անսպառ չարեացն կհանդիպի ու կտառապի այս աշխարհի չար ոգւոյն ճորգայթնե-  
րումն փակուելով. որմէ կազատուին մարդիկ, մի միայն յօգնութիւն կանչելով Աստուծոյ ողորմու-  
թիւնն, և յուսալով նորա գթութեան: Տեսնենք հօգւոյ աչքով Քրիստոսի Աստուծոյ կատարած բը-  
ժըշկութիւններն, թէ ինչպէս կբժշկէր հաւատով զիմոզ ակտաթէտներն, իմանանք, թէ նա ինքն է կենաց տէրն, և մահն կխուսափէ նորա անունէն:

Տէր Աստուած ինքն, ամենատեսն տեսնէ մեր խո-  
նարհ հօգւոյ դարձն. և իւր անսպառ ողորմութեամբ-  
բըն լուսաւորէ մեր միտքն, իմանալ հօգւոյ ծնուն-  
դըն, և հօգիանալ. հաղորդ լինել նորա փրկական խորհրդին՝ աներկբայ հաւատով, և փրկութեան մէջ օրհնել զնա և փառաբանել. Տէր քուկն է փրկու-  
թիւնն արքայութիւնն ու զօրութիւն և փառքն:

ԿԻՒՐԵՂ ՎԱՐԴ. ՍՐԱՊԵԱՆՑ

8 Յունիս 1890

Ի Շահան:

Ի Տպարանի Ս. Կարապետի Էջմիածնի:



0028099

1078

<< Ազգային գրադարան



NL0028099

